ՀԵՏՈՅԱՍԱՆԵՐՈՒԹ — ՏԱՐԻ — ԹՎ. 151 — ՇԱԲԱԹ — 12 — ՄԱՅՍ — 1866

ՄԱՄՐԿ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՆՄԱՆՔ

Կ. Պոլսոյ հր. Տարեկան 180 դր. Արծաթ
,, ,, Վեցամսեայ 100 ,, ,,
,, ,, Եռամսեայ 60 ,, ,,
Գաւառաց հմր. Տարեկան 200 ,, ,,
,, ,, Վեցամսեայ 110 ,, ,,
Մէկ թիւը Մեծ թերթ 3 ,, ,,
,, Փոքր ,, 1 ,, ,,
Յանուցման տողը 2 դրուշ է:

ԳԱՆՄԱՆՔ

Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է, եւ ամեն ամսոյ 1ից մինչեւ 15ը կ'սկսի:
Դուրս գացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւիցէ գրութիւն՝ խմբագիր=Տնօրէնին պիտի ուղղուի. եւ համայնք ծախքն ալ ղրկողին վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 12 ՄԱՅՍ 1866

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Անցեալ շաբթու մասնաւոր յօդուածով մը Ռումանիոյ խնդրոյն ծանր կէտերը մեր ընթերցողաց աչքին առաջեւ դնելով, այս միջոցիս եւրոպական տէրութեանց ուշադրութիւնն ինչ ասոնցմէ դարձած ըլլալը ցոյց տուած ենք։ Անգլիոյ հասարակաց խորհրդարանին անդամներէն Գ. Արիֆիթի հարցումը բաւական գանձուց պաշտօնէին թէ արդեօք Ռումանիոյ Թագ պիտի տրուի՞ որ ինք իր գործերը անօրինէ առանց պաշտպան տէրութեանց միջամտութեանը։ Գ. Կլէտսթըն պատասխանեց թէ տէրութիւններն այս խնդիրը քննելու վրայ ըլլալով, դեսպանաժողովին ընելիք որոշումէն առաջ այս մասին որ եւ է յայտարարութիւն անպատեհ է։

Բայց ի՞նչ որոշում պիտի ընէ այս դեսպանաժողովը կամ իր որոշումներն ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի գտնեն Ռումանիայի ժողովուրդներէն, ասոնք ալ ոչինչ նուազ քաղաքագիտաց միտքերն զբաղեցնող կէտեր են։ Եւրոպական տէրութեանց քով գլխաւոր Ռումէն գործակատարներուն առժամանակեայ կառավարութեան կողմանէ դրուած շնչաբերական մը, որուն քաղուածը վերը կրնան տեսնել ընթերցողք, կըսէ թէ Փարիզի դաշնադրութենէն եւսկ կազմուած Մոլդո—Վալաքիոյ առժամանակեայ երեսփոխանական ժողովներն օտարազգի իշխան մ'ընտրելու որոշում տուին, բայց եւրոպական տէրութիւնք ասոր չհաճելով՝ տեղացի իշխան մ'ընտրուեցաւ, որուն անհուն հիմայ առաւել ևս կը հաստատէ թէ առանց օտարազգի եւ ժառանգական իշխանի մը Ռումանիոյ մէջ չկրնար տեւական կառավարութիւն մը կանգնիլ։ Ի՞նչպէս պիտի գտնեն Ռումէնք այս օտարազգի իշխանը։ Ի՞նչ բրած առաջին ընտրութիւնն արդեն մերժուեցաւ, ինչպէս որ մերժուած էր ասկէց տասը տարի յառաջ Սարլէն իշխանն ընտրելու փափաքին, եւ Յունաց պէս յարքունեաց յարքունիս իրենց համար իշխան մը փնտռելու կը հարկադրին։ Ռուսիա Լեհաստանի գուքը ցոյց կուտայ, եւ կըսուի թէ Մոլդաւիոյ մէջ զայն ուզելու համար բաւական կուսակիցներ կը գտնէ։ Գաղղիա ալ՝ Լեհաց գաղթականութեան զլուխ Զարթորսքի իշխանը կառաջադրէ, կըսեն։ Իսկ Ռ. Դուքը միշտ տեղացի իշխան մը կը պահանջէ։ Տէրութիւններն իրենց շահերուն նկատմամբ տարբեր տարբեր ընթացք եւ քաղաքականութիւն կը բռնեն։ դեսպանաժողովին գործը պիտի ըլլայ այս անհամաձայնութիւններն իրարու հետ հաշտեցընելով, խնդրոյն գոհացուցիչ լուծում մը տալ։ Բայց միւս կողմանէ Եւրոպայի ընդհանուր վիճակն ուրիշ խնդիրներ ալ կը ներկայացնէ։ Եւ մէկ մը որ խնդիրներուն ծայրը բացուի՝ վերջը չգար։ Սոնք կարգի դընելու համար Նարոլէոն կայսրն արքայազուկ կառաջարկէր, որ չկրցաւ գործադրել, ուստի ահա խնդիրները կարծես թէ իրենց ոտքովը կուգան, եւ կըսուի թէ Փարիզ գումարուած դեսպանաժողովին հոգը միայն Ռումանիոյ գործերը չպիտի ըլլան։ Ռանի ժամանակէ 'ի վեր լուրեր կը պատմեն թէ Ռուսիա եւ Աստրիա իրարու դէմ պատերազմ հրատարակելու վրայ են, թէ երկու կողմանէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին, եւ թէ Ռուսիա չկրնալով այլ ևս համբերել Լեհերոյ դքսութեանց այս անորոշ վիճակին, անոնց կառավարութիւնը բոլորովին իրեն յանձնուելու համար ծանուցագրեր կը գրէ Աստրիոյ, մինչեւ ուր այս վերջինը Հունգարիոյ դարձերովն զբաղած է։ Ռուսիոյ դրածերովն կըսուի թէ Աստրիոյ կառավարութիւնն յոյսնապէս դքսութիւնները դրաւելու ջանալիս կրկրայ, եւ արտաքին աշխարհակալութեամբ բրուսիացոց աչքը շեղել կուզէ, որպէս զի սահմանադրութիւնը ծաղրելով իր քաղաքականութիւնը դէմ դժուարութիւններ չբնանեն։ Գաղղիոյ Օրէնդրական ժողովին մէջ Ռուսիոյ փառասիրութիւնը կը հշտամրուի, եւ Գ. Թիէր կառաջարկէ որ կայսեր կառավարութիւնն արտաքին քաղաքականութեան մէջ աւելի ողջոյ դիրք մը բռնէ։ Հասարակաց կարծիքն ալ կը պահանջէ որ Նապոլեոնի դքսութեանց խնդիրը մէջ տեղէն վերնայ։ Ուստի Ռուսիա կասկածելով՝ որ չըլլայ թէ Ռումանիայի հարմար բացուած դեսպանաժողովն այս խնդրոյն լուծմանն ալ ձեռնարկէ, Ռուսիոյ հետ միանալով կը խնդրեր որ դեսպանաժողովը Կոստանդնուպոլիս գումարուի, ինչպէս որ Բ. Դուռն ալ կը պահանջէր։ Եթէ քանի մը լրագրաց կարծիքը սխալ չեն, Գաղղիա այս դեսպանաժողովին առաւել ընդհանուր կերպարանք մը տալու միտք ունի եղեր։ բայց նայինք թէ ի՞նչ նիւթեր առաջիկայ պիտի ըլլան անոր խորհրդածութեանց։

Ռուսիոյ ապնուականաց խորհրդարանին անդամներէն 57 հոգի Ուղերձ մը ներկայացուցին թագաւորին, որով կառավարութեան դէմ երեսփոխանաց ժողովին բռնած ընթացքը կը մեղադրեն և անոր ընդունած որոշումները կը քննադատեն։ Այս ուղերձը հեռեւեալ կերպով կը վերջանայ։ «Ձեր վեհափառութիւնը սուրն առած է Աստուծոյ՝ չարագործները պատժելու համար։ Խնդրենք որ մեր ամենայն զօրութեամբ ձեր վեհափառութեան օգնենք այս սահմանադրական մրցման մէջ։» Այս խօսքերն անտարակոյս չեն դարձուցաներ սահմանադրական թագաւորութեան մ'ապնուականներուն բերնին։ բայց Գերմանիոյ մէջ ալ փիլիսոփայութիւնը թագաւորաց կարծեցեալ Աստուածային իրաւունքն արդէն ցրած ըլլալով, այսպիսի յայտարարութիւններն հեղնութեամբ միայն կընդունուին, և չեն կրնար արձագանգ ունենալ՝ բայց եթէ հնասէր ազնուատոհմաց քով, որք արդի ժողովրդական գաղափարաց թշնամի են։

Շուրջիկ-Հոլշթէ յին ազնուականներէն 19 հոգի ալ ազերբայիր մը տուած էին Ռուսիոյ թագաւորին, խնդրելով որ յիշեալ երկու դքսութիւններն օր յառաջ իր երկրին հետ միացընելով՝ իր իշխանութեան բարիքն ազնոյ բնակչաց վրայ ալ տարածէ։ Պ. Տը Պիսմարք իր տիրոջը կոչմանէ այս ազերբայիրին ատորագրոյց պատասխանելով՝ կըսէ թէ թագաւորն իրենց պէս կը ցաւի որ դքսութեանց առժամանակեայ վարչութիւնը լաւ վիճակի մէջ չէ, և Վեհենային ու Կասթէյնի դաշնադրութեանց կը հակառակի, թէ երբ ռուսիական կառավարութիւնը մեանգամ ծանուցեր է որ խնդրոյն ամենէն օգտակար լուծումը՝ դքսութեանց Ռուսիոյ թագաւորութեան հետ միանալն կը համարիւ թէ ազերբայիրին ատորագրողներուն կառավարութեան հետ ունեցած համամտութիւնը զայն կը քաջալերէ որպէս զի Աստրիոյ հաճութիւնն ստանալու նոր ջանքեր ընէ։

Մերիկայի լուրերը նախադահին և ազգային ժողովոյ մէջ ծագած անհամաձայնութիւն մը կը ծանուցանեն, որ ծանր հեռեւութիւն կունենար եթէ ազգին մեծագոյն մասը նահագահին ընթացքէն չհաւանէր։ Երեսփոխանաց ժողովն որոշեր էր որ սեւերուն օգնելու համար կազմուած պաշտօնական նոր արտօնութիւններ տուին։ բայց նախագահը, որ սեւերուն ընտրողական իրաւունք տալու պատասխանատու չէ, այն որոշումն մերժելով՝ ետ դրկեց ծերակուտի ժողովին։ Ասկէց մեծ յուզմունք մը ծագեցաւ բոլոր Միացեալ—Նահանգաց մէջ, և նախադահին քաղաքականութեան հակառակորդներն այն տասնման պայմանաց որ զայն դաւաճան և մահապարտ կը համարեին։ Բայց ազատութեան գեղեցկութիւնն ազատութիւնը կուտրէ։ Ժողովուրդն անմիջապէս բարկանալի դատմամբ (մեթինկ) ընելով, խոհեմ քաղաքականութեան օրը կոչ ըլլալը տեսաւ, և Վաշինկթընի ատենին օրը պատգամաւորութիւն մը զրկելով նախագահին քաղաքագիտական և աներկիւղ ընթացքին շնորհակալ եղաւ։ Պ. Ջոնսն այս առթիւ կառավարութեան պալատին դուռը լսուած բազմաթիւ ամբոխի մ'առջև ատենաբանութիւն մ'ըրաւ, որով ծանոյց թէ իր կեանքը զոհելու պատրաստ է հասարակապետութեան միութիւնը պաշտպանելու համար, միութիւն մը՝ զոր ինչպէս կառավարութիւնը զինուք յաղթական հանդիսացոյց, այնպէս ալ չպիտի թողու որ կուսակցութեանց ձեռքով դարձեալ կործանման վտանգի մէջ իյնայ։ Ամբոխին մէջէն Պ. Ջոնսընի դէմ թշնամանք արձակողներ եղան, որք իրեն կը յիշեցընէին գերձակութենէ յառաջ դալը, բայց նախագահին հանդարտ և անխռով կացութիւնը հասարակութեան մեծագոյն մասին ծափահարութիւններովը վարձատրուեցաւ, և իր խօսքերն այնչափ ազդեցութիւն ունեցան, որ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Սիւըրտ հեռագրով ամեն կողմեր ծանոյց թէ միութիւնը վերականգնուած և երկիրը փրկուած է։

Ահա այս ներքին դժուարութեանց զբաղելով Մերիկա առ այժմ Մեքսիկայի խնդրոյն և իր արտաքին քաղաքականութեան պարապելու ժամանակ չունի։ Բայց Մերիկայի Ֆէնիեանք պարապ կեցած չեն։ իրենց նախագահ Սուլիվի զօրագլուխը՝ Միացեալ—Նահանգաց Իլինոյսի քաղաքը գումարուած Ֆէնիեանց ժողովին մէջ Հանատայի վրայ յարձակելու ծրագիր մը ներկայացուց։ զոր ամեն նահանգաց մէջ գտնուող Ֆէնիեանց կողմանէ կազմուած յանձնաժողով մը փաստաբանեցեր է։

Պատերազմին ատեն մինչեւ հիւսիսային բանակին դէպ 'ի հարաւ յառաջ կերթալն, հարաւէն փախած սեւերը պաշտպանելու համար Ֆրիմանն Պիւրոն անուամբ պաշտօնատուն մը կամ տեսչութիւն մը կազմուեցաւ։ այսպէս մարտի մէջ, որ սեւերուն վրայ ընդհանուր պաշտպանութիւն մ'ընէ, ապրուստ չունեցողները կերակրէ, եւ այլն։ Ահա այս պաշտօնատան նոր արտօնութիւններ տալ որոշեցին ազգային ժողովները, այնպէս որ ամեն նահանգաց մէջ նա միայն իրաւասութիւն ունենայ սեւերուն վրայ, անոնց դատարակութեանը հոգէ, ճերմակներուն հետ ունեցած դատերնին տեսնէ, զանոնք պաշտպանէ եւ կերակրէ ազգային ծախքաւ։ Նախագահն այս առթիւ պատգամագիր մը ղրկելով ազգային ժողովոյ որոշումը սահմանադրութեան դէմ կը համարի, առարկելով թէ սեւերուն համար մասնաւոր իրաւասութիւն մը չկրնար սահմանուիլ, թէկառավարութիւնը չկրնար 4 միլիոն ազատեալ դերեայ հոգն իր վրայ առնուլ, թէ ազգային ծախք մը պէտք է ազգային երեսփոխանութիւնը որոշէ, բայց հարաւային նահանգաց երեսփոխանները սակաւին ազգային ժողովոյ մէջ ընդունուած չըլլալով, կառավարութիւնը չկրնար սեւերուն համար այնպիսի ծախք մը բանալ որ տարին 3 միլիոն ոսկի կը հասնի, թէ սեւերն ազատութիւն ստանալէ ետեւ պէտք է որ ճերմակներուն պէս իրենց աշխատութեամբ ապրին, դաստիարակուին, եւ այլն։ Ի վերջոյ նախագահն ազատեալ սեւոց պաշտօնատան ներկայ կազմութիւնը փոփոխել հարկ չհամարիր։

Ռումանիոյ առժամանակեայ կառավարութիւնը պաշտպան տէրութեանց քով ունեցած գործակալաց շնչաբերական նամակ մը գրելով Վրուգա իշխանին անկմանը վրայ բացատրութիւններ կուտայ։ Այս իշխանը չկրցաւ իր կառավարութիւնը հաստատել, կըսէ, վասն զի փոխանակ ազգին ակնկալութեանը պատասխանելով արդարութիւնն 'ի գործ դնելու և երկրաքը կարգաւորելու, միշտ երկպառակութիւն կը մտուցանէր կուսակցութիւններն իրարու դէմ գրգռելով։ Երբ փարիզի դաշնադրութիւնն ատորագրող տէրութիւնք Ռումինիներուն կամքը հարցուցին, ազգին ճշմարիտ երեսփոխաններն բազկացած առժամանակեայ ժողովները խնդրեցին որ Մոլդաւիա եւ Վալաքիա միանան, և Եւրոպայի արքունական տուներէն իշխան մ'ընտրուի ժառանգութեան իրաւամբ։ Բայց տէրութիւնները վերջին խնդիրն ընդունիլ յարմար չդատելով, այն ատեն ազգն ալ տեղացի իշխան մ'ընտրեց։ Շրջաբերականը, Վրուգա իշխանին կառավարութեան վրայ երկայն ամբաստանութիւններ ընելէ ետեւ, կը յուսայ որ մեծ տէրութիւնք և Բ. Դուռը կը հասկնան օտարազգի իշխան մ'ընտրութեան հարկաւորութիւնը, և ասկից տասը տարի յառաջ առժամանակեայ ժողովներուն ըրած խնդիրը կընդունին։

Կարծենք դրուած նամակները կը ծանուցանեն թէ կովկասեան գաղթականները որ գեղերը բաժնուած են, ամեն տեսակ անկարգութիւններ կը գործեն եղեր, և խեղճ գեղացիք ալ, որք հարեւ իրենց համար ապրուստ ունին, այս նորեկ և բազմապահանջ հիւրերը պահելու պարտաւորուած են։

Այս վիճակին երկարաձգումը գիւղական բնակչաց բոլորովին թշուառութեան պատճառ ըլլալով, անտարակոյս ենք որ կայսերական կառավարութիւնն, իբրև իրաւանց և արդարութեան միակ պաշտպան չթողուր որ խել մը անգործ գաղթականներ, երկրագործին քրանչյան աշխատութեանց արդիւնքը գրաւեն։ Հիւրասիրութեան օրէնքը կը ներէր թերեւս որ ձմեռ ժամանակ գաղթականները պատսպարան մը գտնէին, բայց այսուհետև օ՛չ ևս ներելի է որ աղքատ գիւղացւոց վրայ ծանր և անտանելի բեռ մ'ըլլան։

Վերատեսչութիւն կայսերական թղթատարութեանց

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կայսերական Կառավարութիւնը թղթատարութեան պաշտօնին առաւել կանոնաւորութիւն ու ապահովութիւն տալու փափաքելով, թղթատարութեանց Վ. սեմ. վերատեսչին առաջարկութեամբը որոշեց որ կայսերական թղթատարութիւնը ներկայ մարտ 7/19ին սկսեալ, արծաթի և պղինձ դրամ, և ուրիշ մեծաքանակ նիւթեր չպիտի փոխադրէ։

Հասարակութիւնը միայն ոսկի դրամոց կուրբ կրնայ զրկել կայսերական թղթատարութեան ձեռքով, ինչպէս նաև գոհարեղէն և ուրիշ թանկագին նիւթեր։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գ Ա Գ Ղ Ի Ա

Գաղղիոյ Ծերակոյտին մէջ խիստ հետաքրքրական վիճաբանութիւն մ'եղաւ մեռելոց թաղման վտանգին վրայ։ Գաղղիոյ մէջ, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի ուրիշ կողմերը, որչափ ալ որ մեռեալները մահուանէն անմիջապէս ետքը չեն թաղեր, ինչպէս որ սակաւին դժբաղդաբար Արեւելքի մէջ սովորութիւն է, բայց եւ այնպէս ողջ մարդիկ մեռեալ կարծուելով թաղուելու դէպքեր կը պատահին։ Ուստի Պ. Բուլոշ անձ մը՝ Ծերակոյտին ազերբայիր տուաւ, որպէս զի նոր զգաչութիւններ ձեռնարկուին եւ մեռելոց թաղման վերերբեալ ներկայ օրէնքները փոխուին։ Պ. ալ Լակերոնիէր տեղեկագիր մը պատրաստած էր, որով ներկայ օրէնքդրութիւնը բաւական կը համարէր։ Պարոյն արքեպիսկոպոս Կարդինալ Ցոնէ ազերբայրին սկզբունքը պաշտպանելով, ըսաւ թէ կարծուածէն աւելի մարդիկ անխոհեմ թաղմանց զոհ կըլլան մանաւանդ գեղերը, եւ իր առաջարկութեան ապացոյց բերաւ թէ նոյն իսկ ինքն անձամբ երկու հոգի ողջ թաղուելէ ազատեր է։ Գեր. Կարդինալը քանի մ'ապացոյցներ ալ տիշելէ ետեւ՝ հետեւեալ պատմութիւնը բրաւ, որ բոլոր ծերակոյտին վրայ մեծ ազդեցութիւն մը ունեցաւ։

«Երիտասարդ քահանայ մը՝ 1826ին՝ խուռն բազմութեամբ լեցուն մայր եկեղեցւոյ մը մէջ ամսկոնէն քարոզ տուած ժամանակ յանկարծ մարեցաւ ինկաւ։

«Շուտով յուզարկաւորութեան զանգակը հնչեց, որովհետեւ բժիշկը հաստատեց թէ իրապէս մեռած է, եւ հետեւեալ օրը թաղելու հրաման տրուեցաւ։ Եկեղեցւոյն աւագերէցն արդէն հանդուսաւոր ազդմամբ կերդեր մեռելոյն մահճին վրայ, եւ դադարն ալ կը չինուէր։

«Սակայն դիւերը կը մռնոնար, եւ

մեռեալ կարծուած քանեւուութեանայ քահանային ականջն այս բոլոր պատարաստութեանց ձայնը կը լսէր։

«Վերջապէս իր մանկութեան բարեկամնեռէն մէկուն ձայնն առնելով՝ դերմարդկային ճիգ մը կը թափէ եւ կ'սթափի։

«Հետեւեալ օրը երիտասարդ քահանայն դարձեալ ամպոնին վրայ կերեւի, եւ այսօր ալ ձեր մէջն է (զարմանք) եւ կաղաչէ ձեզ խնդրել կառավարութենէն, որ ոչ միայն հոգ տարուի եղած կանոնադրութիւնները պահպանելու, այլ եւ նոր կանոններ ալ դրուին այսպիսի սոսկալի պատահած անդարմանելի դժբաղդութեանց առաջն առնելու համար։»

Ծերակոյտն ասոր վրայ քանի մ'ատենաբանութիւններ ալ մտիկ ընելէ ետեւ, որոշեց աղերսագիրը կառավարութեան զրկել, որպէս զի պէտք եղածը անօրինէ։

—Այս անգամ Գաղղիոյ լրագրները կը ծանուցանեն թէ Արթա քաղաքին փարիզիանուն եպիսկոպոսը կամուռածով վախճաներ է։ Հանգուցեալը նշանաւոր եղած էր իր գրական տաղանդովն ու ազատամտութեամբը, ուստի եւ 1848ին հասարակապետութիւնն ընդունեց, եւնախ Սահմանադիր եւ յետոյ Օրէնսդիր ժողովին անդամ ընտրուեցաւ։ Բայց թէպէտ 1851էն'ի վեր հասարակաց պաշտօնէ քաշուած էր, իր Ռընանի դէմ հրատարակած մէկ երկու գրուածները, որոց համար Նաբոլէոն կայսրը չնորհակալութեան նամակ մը գրեց, իր անունը բաւական հռչակեցին։

Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա

Անցեալ շաբթու մեր քաղաքական մասին մէջ յիշած ենք Վաշինկթընի Երեսփխանաց ժողովին մէջ Պ. Պանքրոֆթի խօսած ճառը։ Էօրօր լրագիրը յիշեալ ճառին հետեւեալ հատուածը կը հրատարակէ որ Բալմէրսթընի եւ Լինքօլնի բաղդատութիւնն է, եւ ուրկից կը տեսնուի թէ Պ. Պանքրոֆթի խօսքերուն վրայ մեր ըրած դատողութիւնը սխալ չէր։

«Հանգուցեալ նախագահը հաղիւ թէ գերեղման իջած էր, կըսէ Պ. Պանքրոֆթ, երբ Անգլիոյ առաջին պաշտօնեայն ալ գերեղման իջաւ տարիներով եւ պատուով պըսակուած։

«Բալմէրսթընի իր նախնիքը մինչեւ Անգլիոյ Գուլիէլմոս Աշխարհակալին ժամանակը կը հասցընէր։ Լինքօլն իր պապուն անունը չէր կրնար տալ։

«Բալմէրսթընի, Հարրօյի, Էտինպըրկի եւ Բէմպրիճի ամենէն ընտիր վարժապետներն դաստիարակ եւնցաւ Լինքօլնի առաջին վարժապետներն եղան լոին անտառը, մարդագետինը, գետն ու երկնից ասդերը։ . . . Բալմէրսթընի հասատատն ազնուապետութեան մը ճարտար առաջնորդն էր, իսկ Լինքօլն ժողովրդեան գլուխը կամ մանաւանդ ընկերը։ Բալմէրսթընի բացառիկ կերպով Անգլիացի էր եւ հասարակաց խորհրդարանին մէջ կը պարծենար թէ մի միայն Անգլիոյ շահերուն կը ծառայէ։ Լինքօլն մարդկային ազգին վրայ կը մտածէր միշտ, ինչպէսնաեւ իր երկրին եւ մարդկութեան կը ծառայէր։ Բալմէրսթընի իր անգլիական նեղմտութեամբ չկրցաւ իր հայրենիքը ոչ արքունեաց եւ ոչ ժողովրդեան մը սիրելի ընել, այլ մանաւանդ ատելութեան ենթակայ ըրաւ, Լինքօլն Ամերիկան բոլոր Եւրոպայի ժողովրդոց առաւել եւս սիրելի ըրաւ։ Բալմէրսթընի յաղնուապետութեան զանազան կուսակցութիւնները կը մնդմէր, Լինքօլն անկեղծ եւ պարզ ժողովրդեան տարբեր կարծիքները հաւասարակշիռ կը պահէր։ Բալմէրսթընի ակարները կարհամարհէր, Լինքօլն կամուոր անարդարութիւն չէր կրնար ընել . . . Բալմէրսթընի ազնուապետական ազատամտութեան ներկայացուցիչն էր, որ իրեն դատուոր կընարէր ոչ թէ մարդկային ազգին խիղճը՝ այլ հասարակաց խորհրդարանը։ Լինքօլն ազատութեան յաւիտենական ճշմարտութիւնները միայն իր սրտին մէջ կը մնացնէր, անոնց իբրեւ նախախնամութեան կը հնազանդէր, եւ ընդհանուր մարդկութիւնն իր հաւատարմութեան դատուոր կընտրէր։ Բալմէրսթընի տեւական գործ մը կատարած չէ։ իր ամենէն մեծ քաջագործութիւնը Պէլճիքայի անկախութիւնն եղաւ, որով այս փոքրիկ թագաւորութիւնն այնպիսի դիրքի մէջ դրած է, որ վերջապէս Գաղղիոյ ձեռքը պիտի անցնի։ Լինքօլն այնպիսի գործ մ'իրագործեց որ ժամանակը չկրնար եղծել։ . . . Բալմէրսթընը կրթեալ ազնուականութեան օրինակներէն մէկն է։ Իսկ Լինքօլն այն օրինաց պտուղն է, որոնք աշխատաւորն ու երկրագործն իրենց հայրենեաց մեծ դաղափարներն ու նպատակները կը կազմեն։ Բալմէրսթընի իր թագաւորն եւ անգլիական ազնուապետութեան հրամանաւ Վէսթմինսթրի Աբբայարանին մէջ կը հանդչի, ուր քանի մը տարիէն իր դերեզմանը հոգիս պիտի որոշի Ֆոքսի եւ Զէմբսի դամբարանները քով, բայց եր հայրենեաց սուգը Լինքօլնի հետ դնաց մինչեւ իր վերջին հանգստարանը Միսիսիպիի հովտին մէջ, եւ իր յիշատակն յաւիտեան անմոռաց պիտի մընայ իր հայրենակցաց ու աշխարհի ամեն ժողովրդոց մէջ։»

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Յունաստանի պատգամն ակրութեանց կողմանէ յունաց գլխաւոր քաղաքագէտներուն տրուած յանդիմանութեանց վրայ արդէն խօսած ենք։ Այս անգամ Եւրոպական լրագիրներն Անգլիոյ կառավարութեան իր Աթէնքի դեսպանին գրած յանդիմանական նամակը կը հրատարակեն, որուն մէջ յունաց այլ եւ այլ կուսակցութեանց գլուխներուն իշխանասիրութեամբ յարուցած երկպառակութիւնները խստիւ դատապարտուած են։ Թագուհւոյն կառավարութիւնը կը ցուցի իրաց վիճակին վրայ, ոչ միայն վասն զի Գէորգ թագաւորն իր մերձաւոր ազգականն է, այլ մանաւանդ վասն զի Անգլիա 'ի չնորհս անոր՝ Յոնիական կղզիներուն վրայ ունեցած պաշտպանութենէն հրաժարած էր։ Թագաւորը սահմանադրասիրաբար իր ամեն խոստումները պահեց, եւ ազգին կամքն յարգելով Սրօնէք կոմսը ճանաչեց, բայց կուսակցութեանց գլուխները՝ փոխանակ իրենց կիրքերը մէկ կողմ դնելով երկրին յառաջդիմութեան աշխատելու, առաւել եւս հակառակութիւնը կը տարածեցնեն։ Իվերջոյ Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայն հրամայեց անգլիական դեսպանին որ իր ամեն մէկ ընթացքը թագաւորին իմացընէ, եւ առանց Գաղղիոյ եւ Ռուսիոյ դեսպաններուն խորհրդակցութեան չշարժի։ Իսկ եթէ թագաւորն հրաժարական տայ, երեք տէրութեանց դեսպաններն ալ անոր հետ պիտի մեկնին։

Աթէնքէն գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Գէորգ Ա. թագաւորը Սանթուրին պիտի երթայ եղեր ծովուն մէջէն երեւան եկած հրաբխական կղզիները տեսնելու համար, որոց մէկուն իր անունը դրուեցաւ։ Թագաւորին եղբայր Ցանիմարքայի թագաժառանգ իշխանն այս ամառ Աթէնք պիտի գայ, եւ աչնան ժամանակները Գէորգ թագաւորն իր եղբօրը հետ Քօքէնհակ երթալով իր ծնողաց այցելութիւն մը պիտի ընէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սրբազան Պատրիարք Հօր հրաժարականին պատճառաւ դուսարուելիք Ընդհանուր ժողովն այս շաբթու եռմնայ։

Քաղաքական ժողովն՝ ըստ Սահմանադրութեան՝ Ընդհանուր ժողով դուսարելու հրաման խնդրելով Բ. Դռանէն, պատասխան ընդունեց թէ քանի մ'օրէն պէտք եղած հրամանը կը տրուի։

Բրտաքին գործոց պաշտօնեայ բարձր. Աղալի փաշային կողմանէ բոլոր հպատակ հասարակութեանց կրօնական գլուխներուն մարտ 1 թուով շրջաբերական նամակ մը գրուեցաւ, որուն մէկ օրինակն ալ մեր Ս. Պատրիարքին ուղղուած է։

Կայսերական կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ պատրիարքարանները կրօնական կերպարանք չունեցող քաղաքական գործոց եւ հասարակաց իրաւանց վերաբերեալ թագրիներ կուղղեն երբեմն Բ. Դռան, բայց որովհետեւ թէ՛ մայրաքաղաքիս մէջ եւ թէ՛ գաւառներն այս տեսակ գործոց անօրինութիւնը բնականա բար կառավարութեան կը վերաբերի, եւ այս պատգամիս մէջ յայտնի է որ ամենեւին մէկու մը սասդ իրաւունքը չկրնար, ուստի բնաւ պէտք չմնար պատրիարքարանաց միջամտութեան, որ գործերը շփոթելէ զատ ուրիշ արդիւնք չունի։ Հետեւապէս, Բարձր. արտաքին գործոց պաշտօնեայն ազգարարութիւն կընէ թէ պատրիարքարանի, եկեղեցեաց, վանքերից, եկեղեցականաց եւ ուրիշ կրօնական գործոց վերաբերեալ խնդիրներէ զատ, ուրիշ խնդրոց վրայ պատրիարքարանաց կողմանէ Բ. Դռան թագրիր գրելու հարկ չկայ։

Կայսերական կառավարութեան այս հրամանն անշուշտ կառավարական եւ հասարակաց իրաւանց վերաբերեալ քաղաքական գործոց համար է, որոց անուրէնութիւնը Բ. Դռան անմիջական իրաւասութենէն կախուած ունի։ Իսկ այն տեսակ ազգային գործերը՝ որոց անուշութիւնը իւրաքանչիւր ազգաց պատրիարքարաններուն յանձնուած է, եւ որոց համար Պատրիարքարանները պարտաւոր են միշտ Բ. Դռան դիմելու, բնականապէս այսուհետեւ ալ դարձեալ Պատրիարքարանաց թագրիներով պիտի ներկայանան Բ. Դռան։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Ա. սեմ. Վրէմալ էֆէնտին Պրիւքսէլ պիտի երթայ Պէլճիքայոց Լէոպոլտ Բ. թագաւորին գահակալութիւնը Բ. Դռան կողմէն շնորհաւորելու։ Կըսուի թէ Օգոստափառ Ինքնակալին կողմանէ ինքնագիր նամակ մը պիտի տանի Պէլճիքայի թագաւորին։

— Բ. Դռան կողմանէ Եւրոպական տէրութեանց դեսպաններուն ծանուցագիր մը ղրկուեցաւ որպէս զի ծրխոսոի տրոց համար իրենց հպատակներուն առ մաքսատուն ունեցած պարտուց հաւաքմանը ձեռնտու ըլլան։ Մաքսատունն այս տրոց հաշուէն քսան տարուան առնելիք ունի եղեր։

— Անցեալները ծանուցեր էինք թէ Օսմանիէի մեծ պատուանշանները փոխուելով՝ աւելի արժան կերպով պիտի շինուին, որով ամեն մէկ նշանի վրայ կայսերական դանձուն 10 000 ղրուշ շահ պիտի բլլայ։ Այս շարթուն Խարձր։ Մեծ եպարքոսին, Պալի փաշային եւ երկրատասանի չափ բարձրատիճան նախարարաց Օսմանիէի պատուանշանները փոխուեցան։ Նոր պատուանշաններն աւելի փոքր են, եւ մէջն տեղ փոքր զմրուխտներով շրջապատեալ կայսերական թուղրա մ'ունին, ուրկից կը տարածին անդամանդեայ ճառագայթներ, առաջուան պատուանշաններուն կէս մեծութեամբը։

— Այս շարթու քօլէրայի մահաւոր դէպք մը պատահեր է կլանն Ղալաթիոյ խարտաշուց նաւային հիւանդանոցը։ Հէնովայէն եկած առագաստաւոր նաւ մը որ առողջ վիճակի մէջ ըլլալու վկայագրեր է ունէր։ անարդել մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը կը մտնէ։ բայց նաւարկութեան տանն նաւաստիներէն մէկն հիւանդացած ըլլալով, նաւապետը կը պահէ, եւ այս հիւանդն է որ Ղալաթիոյ խարտաշուց հիւանդանոցը տարուելով քանի մը ժամէն քօլէրայի նշաններով կը մեռնի։ Այս դէպքը զոր Քուռնէ ա'Օռիան բոլորովին սուտ կը հանէ, եթէ ստոյգ ալ եղած ըլլայ, քօլէրայի մասնաւոր տեսակէն ըլլալով, որ ամեն ժամանակ կրնայ պատահիլ, հասարակաց առողջութեան համար վտանգ մը չկրնար համարուիլ։

Այսու ամենայնիւ, քանի որ քօլէրան դեռ կը շարունակէ Մօլտաւիոյ եւ Պեսարաբիոյ մէջ, որք քանի մ'աւուր հեռաւորութիւն միայն ունին մայրաքաղաքէս, եւ քանի որ օրէն ալ օրքան զբր տաքնալու վրայ են, խոհական նախահոգութեան պարագք մ'է կարծենք մայրաքաղաքիս ոստիկանութեան՝ մաքրական միջոցներ ձեռք առնուլ, տեղ տեղ տեսնուած ապականութիւնները վերցընել, Լեմնաւանդ բոց թողուած ակռաներն ու դարշահոտ առուները գոցել տալ, որք օդն ապականելով ու թունաւորելով ճարակիչ հիւանդութիւններ կրնան հրաւիրել։

— Պէրութէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Լիբանանու մէջ ծագած ապստամբութիւնը բոլորովին զըսպուեր է, եւ Լուսու Հրէրամի ալ մինակ մնալով՝ փախեր նաւ նստեր է Գազդեա երթալու մտօք։ Բայց կը հաստատեն թէ ամեն կողմ հրաման զրկուեր է որ զենքը բռնեն։

— Մօլտա-Ալաքիոյ հրաժարեալ Հուդա իշխանը Ալենա հասեր եւ անկէց ալ Միլան գացեր է։ Ալենայի մէջ կը խօսուի եղեր թէ Հուդա Փարիզի դաշնագրութիւնն ստորագրող տէրութեանց նամակ մը գրելով իր բռնի հրաժարման դէմ կը բողոքէ, եւ նորէն իր իշխանութեան մէջ հաստատուելու համար օգնութիւն կը խընդրէ եղեր։

— Երշխալեղագոսի Սանթորին կըղզոյն քով պատահած հրաբխական օդերեւոյթը դեռ՝ բոլորովին վերջացած չէ։ Հրամէնի ըսուած փոքրիկ կղզեաց մէջ արդէն երեք կղզիներ ալ աւելցած են, որոց մէկուն Գէորգ Ա. թագաւորին անունը տուեր է։ Սանթորինի բնակիչներն այս երեւոյթին վարժուելով իրենց առաջին տարտամները փարատեր են։ Մինն կողմերէ բազմաթիւ մարդիկ գացած են ծովէն ելած նոր կղզիները դիտելու, որոց չորրակայ ծովուն ջուրը փրփուրներ կարձակէ եւ տարաբնոյ տաք ու գունաւոր է։ Այս օդերեւոյթները հին տեսուններն ալ շատ պատահած են, ինչպէս Պլինիոս բազմաթիւ օրինակներով կը հաստատէ։

— Մայրաքաղաքիս մէջ քարաշէն տուներու շինութիւնը դիւրացընելու համար, կայսերական կառավարութիւնը որոշեց մարտի 1 էն սկսեալ կիրին վրայ գրուած տուրքը վերցընել։ Հետեւաբար երբմտից պաշտօնատան հրաման եղաւ որ այս տուրքը վարձակալութեան չարուի։

— Մնուղդակիներոց վերատեսչութիւնը մարտ 2/14 թուով յայտարարութիւն կընէ թէ ոմանք դուրսի երկիրներէն եկած ապն այս տեղի ապին հետ խառնելով տերութեան ներքին կողմերը զրկելնուն համար, այսուհետեւ դուրսէն եկած ապն ամենեւին տերութեան դաւառները չպիտի զրկուի։

— Պուխարայի խանին կողմանէ կայսերական կառավարութեան զրկուած դեսպանն անցեալ շարթու մայրաքաղաքս մեկնեցաւ։ Օդոստափառ Ինքնակալը թանկագին ընծաներ շնորհեց յիշեալ դեսպանին։

— Անցեալ շարթու մէջ գիշեր մը քանի մը չարագործ Ռումելի Հիսարի մէջ Տոքթոր Լակոյի տունը մտնելով, նախ տաճիկ ծառան կը բռնեն եւ սպառնալեօք կ'սարկեն որ Տոքթորը փոր կանչէ։ Ծառան Տոքթորը հիւանդի դացած է ըսելով կը մերժէ։ ասոր վրայ աւազակները ղենքը կը կապեն, վիզը չուան մը կանցունեն եւ մեռած կարծելով, սանդուխքը կը դնեն որպէս զի Տոքթորին պատկած սենեակն ելնեն։ Բայց ծառան ետնք դուրս ելնելուն պէս ակռաներով չուանները կը քակէ եւ ահանկն վարդ կը պոռայ։ Անմիջապէս դրացիներն ու ասիկանութեան զինուորները լսելով կը հասնին եւ չարագործաց երեքը կը բռնուին։

— Երկուշաբթի օրը Բերայի Ամալը Աէձիա փողոցին մէջ երկու հելլենացիներ իրարու հետ կռիւ մը հանելով, մէկն իր գրպանցին սակէն դանակ մը քաշեր եւ հակառակորդը զարնել ուզեր է։ այս վերջինն ալ իր ձեռքի թրովը միւսը զինաթափ ըրեր է։ Բայց առաջինն սարձանակ մը պարպեր է որուն գնդակը դժբաղդաբար խեղճ ջրկիրի մը հանդիպելով մեռուցեր է։ Արդասանն անմիջապէս փախեր է։

—Անցեալ շաբթու մայրաքաղաքիս Քիւրքճի խանին մէջ անծանօթ պանդուխտ մ' իր սենեակին մէջ մեռած գտնուելով ձեռքին մէջ պահած թուղթէն հասկցուեցաւ որ անձնասպան եղեր է։

Այս շաբթու ալ մայրաքաղաքիս Ալթը Աէրմեր թաղը հայ քէրէսթէճի մ'ինքզինքը կախած գտնուեր է։

—Հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Ա. սեմ. Վրէմալ էֆէնտին մայրաքաղաքիս Շէյխ-Օսաէ ըսուած թաղը դպրոց մը հաստատեց, Մախրէճի Գլամ անուամբ, ուր կայսերական կառավարութեան դրասենեակները ընդունուելու համար աշակերտներ պիտի ընդունուին։ Ուսմանց կարգին մէջ պիտի ըլլան տաճկերէն, գաղղերէն եւ անգլերէն լեզուները, որոց դասատուութիւնը կառավարութեան ծառայող լեզուագէտ պաշտօնատարք ձրիապէս պիտի ընեն։

—Ըստ 1856ին Փարիզ հաստատուած դաշնագրութեան։ Ռումանիոյ խնդրոյն համար Փարիզ բացուած դեսպանաժողովին մասնակցող տերութիւններն են Գաղղիա, Աւստրիա, Անգլիա, Իտալիա, Բրուսիա, Ռուսիա եւ Տաճկաստան։

—Պէս լէնի Ապէլտաօրֆ անուն գրամաճառը՝ Կարոլէն կայսեր դէմ վատահամբաւիչ գիրք մը տպել տուած ըլլալով «Ալբը Նորոյ Կեսարու» անուամբ, Գաղղիոյ կառավարութեան խնդրանքաւ Պէրլինի եղեռնագատ տասանին առջեւ դատուեցաւ եւ 50 թալեր տուգանաց դատապարտուեցաւ։ Պ. Ապէլտաօրֆ այս երրորդ անգամ դատապարտութիւն կրած ըլլալուն պատճառաւ՝ գրամաճառութեան արտօնութենէն ալ զրկուեցաւ։

— Մեր նախկնթաց թուոյն առաւարական յօդուածին մէջ ըսուած ըլլալով թէ Ալաճաճեան եղբարց վաճառատունը 60000 լիրայով իր գործողութիւնը դադրեցուցեր է, կը խընդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ այս լուրը սխալ է։ Յիշեալ վաճառականութեան տունը իր հաշիւն անդամ տեսած չէ որպէս զի իր գործողութիւնները դադրեցընելու կամ չդադրեցընելու որոշում ըրած ըլլայ։

— Հեռագրոյց վերատեսչութեան դրուած տեղեկութիւնները կը ծանուցանեն թէ Լիբանանու ապստամբները, ոչ միայն քանի մ'անգամ հեռագրական թելերը ջարդեր են, այլ եւ Լիբանանու մէջ հեռագրատուն մը հրոյ ճարակ ըրեր են մէջը գտնուած բոլոր նիւթերովը։ Այս պատճառաւ Դամասկոսի կողմէն Հէսրուանի եւ Պէրութի մէջ հաստատուելիք հեռագրական թելերը, որոց ձողերը պատրաստուած էին, չեն կրցած դրուիլ, եւ ծովուն կողմէն հաստատուած Հէսրուանի հեռագիրն ալ երեսի վրայ ձգուեր է։

— Դատաստանական տարեգրութեանց մէջ բազմաթիւ օրինակներ տեսնուած են մարդկային արդարութեան դժբաղդ եւ անդարմանելի սխալներու։ Հանի քանի անմեղներ յանցաւոր դատուելով՝ 'ի մահ մատնուած են կա՛մ մատնութեամբ, կա՛մ կասկածով, կա՛մ կերպարանաց նմանութեամբ, եւ կամ ուրիշ այլ եւ այլ հանգամանաց դրդմամբ։ Որոց մէջ մարդկային քննութիւններն ու խուզարկութիւնները չեն կրցած արդարութիւնը երեւան հանել, եւ այսպէս շատ անգամ բուն մեղապարտները չգտնուելով՝ դժբաղդ անմեղներ անոնց պատիժն հատուցած են։ Սոր համար է որ Եւրոպայի քաղաքակրթեալ ազգերն ոմանք մահուան պատիժը բոլորովին վերցուցած են, եւ ոմանք ալ վերցընելու ջանք կընեն։

Մեր այս ըսածին ապացոյց կրնայ բլլալ հետեւեալ դէպքը որ այս օրերս Ամերիկայի մէջ պատահեր է՝ բարեբաղդաբար առանց աղետալի հետեւանք մ'ունենալու։

Երկէց քանի մը շաբաթ առաջ, կըսէ Ամերիկայի լրագիր մը, Պէնթօն քաղաքէն երկու մղոն հեռու անտառի մը մէջ մարդու կմախք մը գտնուելով, քննուեցաւ եւ դատաւորները վճռեցին թէ Հէնրի Մահօրն անուն երիտասարդի մը մարմին էր։ Դիտեցողներէն հասկցուեր է որ Հէնրի Մահօրնի վերջին անդամ հագած լաթերն էին, եւ ծնողքն ալ կմախքին ծնօտը քննելով պակաս ակռաներէն հասկցեր եւ հաստատեր էին իրենց որդւոյն ծնօտն ըլլալը։ Երիտասարդը քանի որ հօրը տունէն մեկներ էր, հայրը բնաւ լուր մը չէր առեր անկէ։ ուստի Հէնրի Մահօրնի կմախքն ըլլալուն տարակոյս չէր մնար։

Մահօրն պատերազմին ժամանակ Պէնթօնէն մեկներ էր Ուլիսն անուն ընկերի մը հետ, երկուքն ալ զինուորութեան մտնելու դիտաւորութեամբ։ Դանի մը շաբաթ ետքը Ուլիսն միայնակ ետ դարձեր էր ըսելով թէ Մահօրն Միսուրիի 10րդ գունդին մէջ զինուորութեան մտեր էր։ Ուստի կը մտիքը գտնուելուն պէս՝ իսկոյն Ուլիսնի վրայ կասկած ըլլալով, բռնուեցաւ, բանտարկուեցաւ, եւ Պէնթօնի տեսակն ներն առջեւ դատաստանի հանուեցաւ իբրեւ մարդասպան։

Թերեւս բնաւ տեսնուած չէր՝ որ հասարակաց կարծիքն այսչափ վճռայնութեամբ դատապարտէր ամբաստանեալ մը։ Պարագաներն յայտնի եւ ապացոյցներն անտարակուսելի էին։

Երբոր վերջին անդամ տերութեան փաստաբանն ամբաստանութեանց բովանդակութիւնը կը կարդար, որ ծայրէ ծայր անհերքելի ապացոյցներով լեցուն էր, եւ որուն եռեւէն անմիջապէս դատապարտութեան վճիռը պիտի տրուէր՝ Հէնրի Մահօրն ինքնին տեսանին դրան մտաւ կենդանի եւ առողջ։ առանց ամենեւին կմախքի մը նմանութիւն ունենալու։ Անհնար է նկարագրել դատաւորներուն փաստաբաններուն եւ ներկայ գտնուող ժողովրդեան յանկարծական ապշութիւնը։ Մէկէն դատաստանական գործողութիւնները դադրեցան եւ Ուլիսն անմիջապէս թողուեցաւ։ Խեղճն այն ատենն այլայլեցաւ որ քիչ մնաց խելքը կորսընէր։

Հասկցուեցաւ Հէնրի Մահօրնի տուած բացատրութիւններէն թէ ինքն ատուգիւ զինուոր դրուեր էր, բայց կեղծ անունով մը, եւ այս պատճառաւ զինքը գտնելու համար եղած խուզարկութիւններն ապարդիւն եղեր էին։ բայց այս օրերս զինուորութենէ արձակուելով Պէնթօն դարձեր էր ճիշդ այն միջոցին որ Ուլիսնի դատաստանը կը տեսնուէր։ Երեք օր ետքը հասած ըլլար։ խեղճ Ուլիսնը կախուած պիտի գտնէր։

—Անգլիոյ կնութեան տեսնին առջեւ արտաքոյ կարգի դատ մը տեսնուեցաւ։ Պ. Տրամմնիլ անուն անձ մ'իր կինն արձակելու համար դատ բացաւ, զայն ամբաստանելով թէ Լորտ Սէսիլ Կորտընի հետ շնացեր է։ Ամբաստանողը եօթն տարի 'ի վեր ամուսնացած էր եւ մինչեւ հիմայ իրենց ամուսնութիւնն երջանիկ ըլլալով երեք զաւակ ունեցած էին։ Լորտ Սէսիլ, որ ամբաստանողին ամուսնոյն խորթ քոյրն առած էր, արդէն վեթսուն տարին լրացուցած է եւ ինը զաւակ ունի։ Այս

երկու ընտանիքն իրարու հետ յաձախ կը տեսնուէին, և Պ. Բաղմաշէրը նախանաբար կասկած մ'անգամ չէր կըրնար ունենալ թէ արդէն Ֆերուէեան տարիքն հասած Լորան տարփական յարաբերութիւններ ունենայ իր ամուսնոյն հետ, որ դեռ երեսուն տարուան չկար։ Բայց անցեալ յունվարի վերջերը տիկին Բաղմաշէր որպէս թէ իր մայրը տեսնելու կերթայ և ալ ամուսնոյն տունը չդառնար։ Իսկ ամուսինը յոյզ խնդիր ընելով վերջապէս կմտանայ որ կինը Լորա Աէսկլի հետ Սենս նայ որ կինը Լորա Աէսկլ իր ամբաստանողին 10·000 անդղիական ոսկի տուգանք վճարելու կը դատապարտուի։ Դատին զարմանալի կողմն այն է թէ ի՛նչպէս երեսուն տարեկան կին մ'իր ամուսինը և զաւակները ձգելով, և պատիւն ալ ոտքի տակ առնելով՝ վեթասուն տարեկան մարդու մ' եւեէն կերթայ։ Ինչէ՞ն յառաջ կուգայ այս մոլութիւնը՝ որ ոչ սիրոյ արդասիք կրնայ և ոչ բնական կրից, եթէ ո՛չ մեղապարտ միտումէ մը։ Մոլութիւնը միշտ կիրքէ և անձնասիրութենէ յառաջ չգայ, կըսէ այս դատը պատմող անդղիական թերթը, այլ երբեմն մարդոյմէ ոմանց վատ սեռակ մը թոյլութիւն և ներքին ազդեցութիւն մը կը բանեցնէ, որուն խելք չհասնիր։

ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ազգակամ հայկական թատերախումբն յառաջիկայ մարտ 17 հինգշաբթի իրիկուն Յուդիթ և Հողոփեռնէս անուն հռչակաւոր ողբերգութիւնը պիտի ներկայացնէ Աստուի թատրոնին մէջ։ Հասարակութիւնն ըստ բաւականին գոհ ընելու համար նորակազմ թատերախումբն ամիսէ մ'ի վեր պէտք եղած ամեն պատրաստութիւնները տեսեր է։ Յուդիթի և Հողոփեռնէսի դժուարին դերերը պիտի ներկայացնեն Տիկին Արուսեակ Գէղերճեան և Օ. միւռնիոյ թատերաբեմին վրայ շատ անգամ դովաբանուած Պ. Ս. Միրիճանեան։

Վերջն իրիկուն ալ Աբեղեան թատրոնին մէջ տաճկերէն ներկայացում մը պիտի տրուի։

Յառաջիկայ երեքշաբթի իրիկուն (մարտ 15) Թերայի Աբեղեան թատրոնը ներկայացում մը պիտի տայ 'ի նպաստ Պալատու Ժողովրդասէր ընկերութեան հովանաւորած աղքատաց, հեռաւեալ կարգաւ.

Պլպուլն Աւարայրի.
Շամիրամ ողբերգութիւն.
Պ. Տիկին Ուիքէր և իր եռամեայ որդին.
Զաւեշտ.—Մարդս կատարեալ է։

Այս ներկայացման կանոնաւորութեանն ու շքեղութեանը համար ամեն խնամք և պատրաստութիւն 'ի գործ դրուած ըլլալով, կը յուսացուի որ իրենց ներկայութեամբ պատուելու ժողով բարեսէր ազգայինք ըստ ամենայնի գոհ պիտի ըլլան։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԺԱ.

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ, ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ ԵՒ ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՃՄԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ԱՆՈՆՑ ՀԵՏԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արտադրութեան միջոցաց և պայմանաց վրայ ըստ բաւականին խօսեցանք կը մնայ արդ անոր քանի մը կարևոր սկզբունքներն ալ պարզել։

Արտադրութիւնը անփոփոխ չէ, այլ աճեցուն, վասն զի երբ որ անպիտան օրէնսդրութիւն մը, կամ արուեստից յեռանալ վիճակ մ'արգելք չըլլան, արտադրութիւնը կսկսի աճիլ։ Արտադրող իրենց բարեկեցութիւնը, կամ սպառման միջոցներն աւելցնելու փափաքանօք, աւելի կարտադրեն, և ըստ պառօղաց թիւը շատնալով, արտադրութիւնն ալ կաճի։ Բայց ինչպէս որ տեսանք արտադրութեան համար երեք բան պէտք են աշխատութիւն, դրամագլուխ կամ մանաւանդ ինչք որ աշխատութեան արդիւնքն է և բնական միջոցներ, որոց գլխաւորն է հողը։ Ահա այս երեք տարերաց յատկութիւնները կախեալ է արտադրութեան աճումն։ ուստի և առանց իւրաքանչիւրին աճման օրէնքները մի առ մի քննել հարկ կըլլայ։

Եւ նախ աշխատութենէն սկսեալ, աշխատութեան աճումը, մարդոց աճումէն յառաջ կուգայ։ Գործարանաւոր մարմիններն, ինչպէս բնական դիւութիւնը կը սովորեցնէ, անսահման աճման զօրութիւն ունին։ Շատ տեսակ բոյսեր կան որոց մէկ տունկը տարուան մը մէջ հազար տունկի սերմ կուտայ ուրիշից եթէ միայն երկուքը կատարելապէս աճին, չորս տարուան մէջ տասնեւվեց հազարէն աւելի կրլլան։ Կենդանիներ ալ կան որ տարուան մը մէջ իրենց թիւը կը քառապատկեն, հեռաւարար այս եղանակաւ 50 տարուան մէջ 10·000 և 200 տարուան մէջ 2 500 000 'ի չափ կաճին, երկրաչափական յառաջատութեամբ։

Արդս ալ այս ընդհանուր կանոնին ներքև է և բարեխառն երկիրներն իր թիւը քան տարուան մէջ կը կրկնապատկէ։ Աստ օրինակն ամեն ընտանեաց մէջ կրնայ տեսնուիլ, որոց իւրաքանչիւր սերունդը նախորդ սերնդոյ կրկնապատիկն է։ Երեւելի հեղինակներ, և մանաւանդ Մալթհիւս իր «Քննութիւն բազմամարդութեան» ըստ ածդրքին մէջ, այս սկզբունքը լիովին հաստատած ըլլալով, արդէն բացայայտ եզած նիւթ մ'երկարօրէն պարզաբանել հարկ չենք համարիր։

Բայց շատ պատճառներ կան որ մարդոց ինչպէս նաև ուրիշ գործարանաւոր էակներու աճումը կարգելուն։ Արդիկ եթէ միւս կենդանեաց նման կոյր զկուրայն բնական ազդեցութեան հետեւէին, ծնունդներն այնչափ բազմաթիւ պիտի ըլլային որչափ որ ըստ կան կազմութիւնը կը ներէր։ Բայց բանականութիւնը բնական ղդացմանց կը յաղթէ, ուստի և մարդիկ ալ, թէպէտ ոչ ամենեքեան հաւասարապէս, անասնոյ նման չեն ածիր, այլ մանաւանդ քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ, թշուառ և խեղճ արարածներ աշխարհ բերելէ կդգուշանան։

Քաղաքակրթեալ ընկերութեան մը մէջ մարդոց առաջին պարտաւորութիւնն է, զաւակ ունենալէ յառաջ, անոնց համար ապրուստ և բարեբաստ վիճակ մը պատրաստել, և չէ թէ ամանոյ նման զաւակներ բերել և զանոնք մեծցընելու հոգը չմոռնալով, խեղճութեամբ ու տգիտութեամբ ապրելու դատապարտել։ Մալթհիւզ մեծ ծառայութիւն մը մատուցած է այս կարևոր էական խուզարկութեամբը, որոց վրայ թերևս ուրիշ առեն խօսելու առիթ կունենանք, բայց այստեղ հարկ կը համարիմք ուշադրութիւն հրաւիրել մեր գաւառական ազգայնոց ընթացքին վրայ, որք ինչպէս ուրիշ բաներու նոյնպէս ալ ամուսնութեան մասին տակաւին իրենց հին և տգիտական սովորութիւնները չեն բարեկարգեր։ Դուցէ ոմանք առարկեն թէ Մալթհիւզի սկզբունքը բազմամարդութեան արգելք մ'է, բայց բուծնելս երկու անդամ երկուք չորս կընէ ըսելու չափ ճշմարտութիւն են, և երբեմն անտեսագիտաց հետ կը պատասխանենք, թէ բազմամարդութիւնը աւելի զօրաւոր է մնաք և մարմնով առողջ և բարեկեցիկ հասարակութեան մը մէջ, և թէ խեղճ և աղքատ բազմամարդութենէ մը նախամեծար է քաղաքակիրթ, և երջանիկ սակաւամարդութիւն մը։ Կարճառես պատասխնին և պարզամիտ օրիորդը, սիրոյ ոստկեղէն երազներ կը տեսնեն, որք դժբաղդաբար շատ անգամ յօդս կը ցընդին, և իրենց ուսերուն վրայ թշուառ զաւակներ կը թողուն, զոր բարեաք մեծցընելու և դատարակելու անկարող են։ Լուսաւորեալ երկիրներու մէջ, ըստ Պ. Սթուարթ Միլի, կառավարութիւնը ռամկին չիրցած նախատեսութիւնն իր վրայ առնելով ամուսնութեան հրաման չտար, մինչև որ ամուսնացողք իրենց և իրենց զաւակաց համար ապրուստի միջոց մը չունենան։ Դատ է ուրեմն որ մեր կողմերն ալ, որոյ ձեռք են ամուսնութեան հրամանները, միայն իրեն սուտակ առնելուն չնայի, այլ և քիչ մ'ալ ամուսնացելոց վիճակը քննէ, եթէ այսչափ քննութիւն մ'ընելու համար կարողութիւն ունի։

Ահա, ինչպէս կը տեսնուի, արտադրութեան համար բազմամարդութիւն չպակսիր, թէ որ սոնկ, հիւանդութիւնները, պատերազմը կամ ուրիշ հարուածները բազմաթիւ մարդիկ զոհ չընէին 'ի միաս արտադրական աշխատութեանց։ Իսկ աշխատութիւնն ալ մարդոց կամքէն և յօժարութենէն կախեալ ըլլալով, չափ և սահման չունի։ Բայց արտադրութիւնը դրամագլխոյ կամ ընչից ալ պէտք ունի ըսինք, վասն զի մինչև որ անցեալ աշխատութեան արդիւնք, այսինքն ինչք չգըտնուի, արտադրիչ աշխատաւորներն ալ չեն կրնար աշխատութեան մեծ ասպարէզ մ'ունենալ։ Ուստի քիչ մ'ալ ընչից ածման վրայ խօսինք։

Դրամագլուխը կամ ինչքը խնայութենէ յառաջ կուգայ, որ է ներկայ ապառումէ կամ վայելքէ մը եւ կենալ ապագայ բարիքի մը համար։ ուստի ընչից ածման համար երկու բան պէտք է։ նախ՝ այն դումարն ուրիշից կարելի է խնայութիւն ընել, և երկրորդ՝ խնայութիւն ընելու արամադրութիւնը։ Աշխատութեան արդիւնքն արտադրութեան բոլոր պիտոյքն հոգալէ եւեւ, աւելորդ մը կը ձգէ, որ զուտ արդիւնք կրսուի, որով կենաց հոգոյքը կը լցուի և ինչքը կամ դրամագլուխը կաւելնայ։ Օրը օրինակ տարատագործ մը ապրանք մը հանելու համար պէտք եղած բոլոր ծախքերն ընելէ եւեւ, արտադրութեան գնէն բան մ'աւելցընելու է որպէս զի իր ինչքը կամ դրամագլուխն ալ ածի։ Այս աւելցածը խնայումն կուգայ։ բայց ամեն մարդ և ամեն հասարակութիւն մի և նոյն արամադրութիւն չեն ունենար խնայում ընելու համար, և հարստանալու փափաքին դէմ զանազան արգելքներ կը ծագին մարդոց տարբեր տարբեր բնաւորութենէն, միտումներէն և մտքերէն։

Երբ՝ թէպէտ խնայութիւնը ճիշդ կանոններ չկրնար ունենալ, բայց անոր վրայ ընդհանուր տեսութիւն մը կրնանք ընել։ Արդիկ բարեխառն կլիմայներու և առողջ վիճակի ու զբաղմանց մէջ, եթէ իրենց խնայութիւնն ալ վայելելու ապահով են, աւելի ժուժկալ և խնայող կըլլան, քան թէ անբարեխառն կլիմայներու և արկածից ենթակայ վիճակներու մէջ։ Աստ օրինակը կը տեսնենք զինուորաց ու նաւաստեաց վրայ որք միշտ շուայլ են։ Ա. ածառական մ'աւելի խնայող է քան թէ պօրսայի շահագէտ մը, վասն զի առաջնոյն վիճակն հանդարտ և կանոնաւոր է, իսկ երկրորդինը տեսակ տեսակ փոփոխութեանց ենթակայ։ Պատերազմի և մահապարտամի ատեն մարդիկ աւելի անհոգ և շուայլ կըլլան, քան թէ ուրիշ ժամանակներ, ուստի ինչ որ հասարակաց զբաղման կանոնաւորութիւնը կը զօրացընէ, խնայողութեան ալ կը նպաստէ։

Հարստանալու փափաք չունենալը կամ անխոհեմութենէ յառաջ կուգայ և կամ ուրիշ բանի մը վրայ համակրութիւն չունենալէ։ Անխոհեմութիւնը մասաւորական և բարոյական պատճառներ կունենայ։ Անիմա անհատներն ու հասարակութիւններն անխոհեմ են, ուստի և առանց մասաւորական մտակութեան ապագայ կամ հեռաւոր բարիք մը մարդուս երևակայութեան և կամոց վրայ չներգործէր։ Արդիկ եթէ իրենց ժառանգաց, ընտանեաց, բարեկամաց և հայրենեաց իրենցմէ եւեւ բան մը չձգեն, մարդկային ընկերութիւնը, կամ քաղաքակրթութիւնը կը կործանի և վայրենութիւնը կը տիրէ։

Տգէտ և բարբարոս ազգերը, զոր օրինակ հնդիկները, չինացիները և այլն։ մի միայն ներկայ արդիւնք ձեռք բերելու կը հեռեւին, ուստի և օր աւուր կապրին առանց ապագային վրայ հոգ ընելու, որով բնաւ չեն կրնար յառաջդիմել։ Բայց դիտութիւն ունեցող անհատներն ու ազգերն իրենց ներկայ ջանքը գլխաւորապէս ապագային համար կը նուիրեն և յառաջ կերթան*։ Երբ որ երկրի մը մէջ, ինչպէս է Տաճկաստան, արտադրութիւնն անշարժ վիճակի մը մէջ կը մնայ, հասարակաց ինչքը կամ դրամագլուխն ալ չաճիր, և խնայողները միայն հարստանալով կաւելանան, իսկ մեծատէր և դրամատէր կըլլան, իսկ մեծադոյն մասն անխոհեմութեամբ, կամ արտադրելու համար դրամագլուխ չունենալով, սուղ տոկոսներ վճարելու կը հարկադրին և օր քան զօր կաղքատանան։ Բայց որովհեւեւ աղքատացած ժողովուրդ մ'անկարող կըլլայ իր վրայ ծանրացած պարտքերն ու տէրութեան տուրքերը վճարելու, երթալով վարին ու վատութիւնը կը վերնայ իրարու վրայէ և արուեստները, երկրագործութիւնն ու վաճառականութիւնն անհետ կըլլան, կամ լաւ ևս ըսելով առաւել ճիշտ հատարակութեանց ձեռքը կանցնին։

Արտադրութեան մէկ միջոցն ալ հողն է, որ աշխատութեան և դրամագլխոյ չափ անսահման չկրնար բազմանալ, ուրեմն թէպէտ երկրին վրայ չափէն դուրս անմշակ հողեր կը գտնուին, բայց վերջապէս սահման մ'ունին։ Երկրագործութիւնը մէկ ասպիճանի մը հասնելէ եւեւ, ալ անկից անդին չանցնիր, և որչափ աւելի աշխատութիւն ըրուի, համեմատաբար աւելի արդիւնք յառաջ չգար։ Ուստի՝ հողէն աւելի արտադրութիւն յառաջ բերելու համար, կամ արդաւանդութեան և կամ դրից մասին ուրիշ ոտորին հողը ալ մշակել հարկ կըլլայ, որք չեն կրնար մի և նոյն արդիւնքը տալ։ Որ օրինակ Ա. հողը տարին 1000 դրիւ ցորեն կուտայ, այս ինչ չափ ծախիւք և աշխատութեամբ, բայց եթէ 2000 դրիւ ցորեն հանել ուզենք, պէտք է Բ. հողն ալ մշակել, որ կամ Ա. հողին չափ արդաւանդ, կամ անոր չափ հրապարակին մօտ չըլլալով, կրկնակի աշխատութիւն և ծախք կը պահանջէ, և արդիւնքն ալ շատ անգամ հազիւ ապանք կը դոյժ։ Ուստի եթէ Ա. հողն աւելի հերկելով կամ ապրելով, կամ նոր մեքենայներու միջոցաւ իր արտադրական զօրութիւնն ածեցուի, աւելի արդիւնաւոր կրլլայ, մինչև որ ճանապարհներ բացուելով, կամ արտադրութեան ուղղութիւնը շատնալով, Բ. հողն ալ մշակութիւնը կարելի ըլլայ։

Այս ըսածներէս կը հեռանի որ եթէ հողն աւելի արտադրութիւն հանելու համար, չափէն աւելի աշխատութիւն և դրամագլուխ վատնուի, համեմատաբար արդիւնքը կը նուազի։ Աստ զատ՝ հողէն աւելի արտադրութիւն յառաջ բերելու համար, կամ արդաւանդութեան և կամ դրից մասին ուրիշ ոտորին հողը ալ մշակել հարկ կըլլայ, որք չեն կրնար մի և նոյն արդիւնքը տալ։ Որ օրինակ Ա. հողը տարին 1000 դրիւ ցորեն կուտայ, այս ինչ չափ ծախիւք և աշխատութեամբ, բայց եթէ 2000 դրիւ ցորեն հանել ուզենք, պէտք է Բ. հողն ալ մշակել, որ կամ Ա. հողին չափ արդաւանդ, կամ անոր չափ հրապարակին մօտ չըլլալով, կրկնակի աշխատութիւն և ծախք կը պահանջէ, և արդիւնքն ալ շատ անգամ հազիւ ապանք կը դոյժ։ Ուստի եթէ Ա. հողն աւելի հերկելով կամ ապրելով, կամ նոր մեքենայներու միջոցաւ իր արտադրական զօրութիւնն ածեցուի, աւելի արդիւնաւոր կրլլայ, մինչև որ ճանապարհներ բացուելով, կամ արտադրութեան ուղղութիւնը շատնալով, Բ. հողն ալ մշակութիւնը կարելի ըլլայ։

Այս վիճակին մէջ է Եւրոպա որ միշտ գաղթականներ կը զրկէ աշխարհիս ամեն կողմերը։

Պ. Վ. ՊԱՌՆԱՍԵԱՆ

ՊՕՐՍԱՑԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Փարիզ 21 մարտ

Օտ. Ընդ. Պարտք 5 0/0. 38 20
Փոխառութիւն 1863'ի 327
» 1865'ի 322 ·

Լոնտրա 20 մարտ

Օտ. Ընդ · պարտք 37 1/4 —38 1/4

Փոխանակութիւն (Ամսոյ)
Լոնտրա 3 ամիս պայմ. Լ. Ս. 109 1/2 դրչ · զեղչ 6.0/0
Մարսիլիա » » Լ. Օտ. 23. 10 ֆր · զեղչ 4.0/0

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 11 մարտ ·

Այս շաբթու ալ արժէթղթոց վրայ նշանակութեան արժանի փոփոխութիւն մը չկայ, և գիներուն ընթացքը մի և նոյն թուլութեամբ կը շարունակէ։ Բայց եթէ գիներու մեծ փոփոխութիւններ չկան, փոքր փոփոխութիւնները բաւական տարբերէց մը կընծայեն ճարպիկ շահագրգռաց, որք ինչ կած միջոցին առնելու կսկսին և երբ այս կերպով քանի մը փարայ վրայ կը դնէ, ծախելով կը շահին։

Կառավարութեան կողմանէ գանձային նոր լուր մը չկայ։

Ինչպէս ժամանակէ մ'ի վեր եկած հեռագիրներէն կը տեսնուի, Եւրոպայի մէջ ալ կայսերական կառավարութեան կողմանէ ձեռք առնուելիք խնայութեանց ապասելով գրեթէ օսմանեան արժէթղթոց գիներն անփոփոխ կերպով թոյլ են։ Լա Թիւրքի լրագիրը կը կարծէ թէ Եւրոմէից հաշուեցոյցը պատրաստելու համար խառն յանձնաժողովի մը կազմութիւնը Եւրոպայի մէջ լաւ ազդեցութիւն ունեցեր է, և կը ծանուցանէ թէ յիշեալ յանձնաժողովը քիչ օրէն Ա. հրատարակութիւն ընդ հանուր պարտուցեալ անուանը պիտի առնու, և այս պաշտօնով օսմանեան արժէթղթոց շահերուն և գլխաւոր ճարներուն յատկացած դումարներն ստանալով պիտի հատուցանէ։

Տասանորդաց վարձակալութիւնն այս տարի դեռ ածուրդի չդրուեցաւ, և կըսի թէ կառավարութիւնն ինք պիտի հաւաքէ։ Երբ ժամանակ է որ այսպէս ըլլայ նախ՝ յօգուտ երկրագործաց՝ որք շատ անգամ վարձակալաց ապահովութիւնը չեն կրնար յարգեցընել, և յօգուտ կառավարութեան՝ որ տասանորդական տուրքն ինք հաւաքելով բաւական մեծ կակ շահ կունենայ, և վերջապէս յօգուտ նոյն իսկ վարձակալաց, որք երբեմն յուսացեալ շահը չկրնալով ընել, կը վնասին ու կը փչին։

Օսմանեան Պանքան Փարիզի Պօրսային մէջ փոխանակութեան գործակալաց Սինոբէին կը ծանուցանէ թէ գիեկտ · 13 · 1865 թուով Փարիզի օսմանեան դեսպանին ձեռքը եղած փոխառութիւնը Բ. Դուռը կը ճանչէ։ Հետեւարար յիշեալ փոխառութեան համար սահմանեալ դրաւները, զորս այն տաեն ծանուցան Ֆ. Ոսմէթ Ֆէնէրալի ձեռքէն առնուելով փոխառութեան պայմանագրաց յանձնուելու են։

Յորենի առեւտուրը վհատեցուցիչ երևոյթի մը կառնու։ Սև Ծովու նաւահանգիստներէն եկած ցորենն որ քան զօր կը պակսի, և ներքին նահանգներէ վերջին տասնեան ներու թիւն կը կրնայ։

Լէվանթ—Հերբոտի խօսքին նայելով, անցեալ տարուան յորենի մթերքն այս գարնան բոլորովին կը հատնի, և անկից ետև. հասարակութեան պիտոյքը լրացընելու համար նոր հունձքին նայելու է։ Արդ՝ եթէ առաջիկայ հունձքն աղէկ ըլլայ, ներկայ նեղութիւնը բան մը չէ, բայց այս ձմեռ խիստ չոր գնաց, և լեռներուն գագաթը սովորականէն քիչ ձիւն ինկաւ, ուստի և օդերևութագէտներն ալ չոր գարուն մը կը գուշակեն, որուն հետևանքը տխուր է։ Արդէն՝ շատ տեղեր Մօլտավիա, Վալաքիա, Մակեդոնիա, Յունաստան, հիւսիսային Ասորեստան և մանաւանդ Հալէպ սղութիւնը կը տիրէ։ Այսու ամենայնիւ մինչև յառաջիկայ հունձքը սղութեան մեծ երկիւղ մը չկրնար ըլլալ։

Ուրուս լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կոֆկասու մէջ ալ շերամներուն հիւանդութիւնը ծարակելով շատ մեծ կուտայ ամեն կողմ և մանաւանդ Նուխի, որ Կովկասու գլխաւոր մեռաքարեր նահանգն է և ուր արտադրութիւնն ետքի տարիներս մեծապէս աճած էր։ Հիւանդութիւնը նախ մանաւոր կը կարծուէր և օդոյ վատութեանը կը տրըուէր, բայց հիմայ տարակոյս չմնար որ ճարակիչ է։ Կովկասու մէջ տարին 400,000 փուտ խողակ կելնէ, որ 20—30 ռուպլի ծախուելով տարին 8 միլիոն ռուպլիի կը հասնի։ Անկէց կրնայ հասկցուիլ թէ, շերամին հիւանդութիւնը որչափ մեծաս կը պատճառէ շերամագործներուն։

Անդղիայէն և Իրլանդայէն եղած տարաշագործեալ ապրանաց գումարն անցեալ տարի 165 862,402 Լ. Ս. եղած է։ որ 1864ին վրայ 5 միլիոն և 1863ին վրայ ալ 19 միլիոն առաւելութիւն ունի։

Հետևեալ ապրանքներն յիշեալ երկու տարուան բաղդատութիւնն է։

	1865ին	1864ին
Բրդեղէն Լ. Ս.	20102259	18533497
Վշեայ (քէթէն »	9155358	8172183
Բամպակեղէն »	46003796	55790090

Իսկ Անդղիա և Իրլանդա մտած ապրանաց միայն 11 տասնաւոր ցուցակներն հրատարակուած են տակաւին, ուրկից կը տեսնուի որ գումարը 180 միլիոն լիրայէն աւելի եղած է, մինչդեռ անցեալ տարի նոյն միջոցին 197 միլիոն լիրայէն աւելի էր։ Բայց 1865ին առաջի տարիէն աւելի շատ բամպակ դացած է։

Գաղղիոյ մաքսատանց վերատեսչութիւնն ալ 1866ի յունվար ամսոյն մէջ եղած ու մտած ապրանաց վիճակագրութիւնն հրատարակեց և երկու կողմանէ ալ նշանաւոր առաւելութիւն մը կայ անցեալ տարուան նոյն միջոցին վրայ։ Յունվարի մէջ Գաղղիա դացած բամբակն է Ցածկաստանէն 1 800 000 Ամերիկայէն 2 302 000 և ուրիշ տեղերէ 1·700 000 համագումար 5 802 000 քիլ։ որ անցեալ տարուան վրայ 3·744,000 քիլ, առաւելութիւն ունի, վասն զի անցեալ տարի յունվարին Ցածկաստանէն 1·200 000 և ուրիշ տեղերէ 858 000 քիլ։ բամբակ դացած էր Գաղղիա, իսկ Ամերիկա ամենևին զրկած չէր։ Մեռաքը 1866ի յունվարին աւելի քիչ դացած է։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կ. Պոլիս գտնուած կայսերական զօրաց համար բուսմի 1282 ամրողջ տարուոյն մէջ պէտք եղած միսին մատակարարելը ամուրգի պիտի դրուի յառաջիկայ երկուշաբթին օրը մարտ 14, ուստի տարու յանձնառուները պէտք է որ յիշեալ օրը ժամը 6ին Տարը Շուրայի կոմիսը դիմուին Սէրասքէրի դրանը մէջ։

9 մարտ 1866

Ի Դուռն Պատարագեալ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԱՊԻՆ

ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԵՄԱՏ

ՓՈՐՁՈՒԱԾ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

Ս. Կ. Զ.

Աբեմաեան և Աբեղեան եկեղեցեայ մէջ ծագած այս մեծ խնդիրը, որ Հռոմայ պապերուն միտասիրութենէն ծագումն առած և եկեղեցոյ պատակման առիթ եղած է, քրիստոնէութեան առաջին դարերուն պատմութեանը, սիրեցեալ Ս. Յոգովոյ որոշմանց և կանոնադրութեանց, և եկեղեցոյ նախնի հայրերուն հետևողներու, առհասարակ ամեն բարեպաշտ անձանց համար խիստ հարկաւոր և հրահանգիչ գիրք մ'է։ որ իր նմաններուն մէջ առաջին տեղին բռնելու արժանի է։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Մահմուտ փաշան Ս. Նորատունկեանի խանը Ծոիկն Բարայրի հանդիսին խմբագրատունը։ Գին 14 1/2 ղուրուշ։

ԷՕՐՈՍՈՒՆ

ԳԼՍՍԷՏԷՆ ՀԻՍՍԷ ԱԼՄԱՂԱ

ՄԱԽՍՈՒՍ ՕԼԱՆ

Մ Է Ս Է Լ Լ Է Բ Ի

Ի Տպարանի Ռ. Գիւրքճեան

Մայրաքաղաքիս ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի։ Գին 6 1/2։

ԾՈՒՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Մարտի 6 կիրակի օրէն սկսեալ Շիրբէթի Խայրիէի ընկերութեան շոգենաւերուն մի կ հատ ամեն կիրակի առաւօտ ժամը 2 1/2ին կոմսրջէն ելլալով կդնեն ը պիտի երթայ, և իրիկունը ժամը 8 ին մեծ կդնեն մեկնելով և միւս կողմերը հանդիսալով կամուրջը պիտի դառնայ։

ՆԱՍԸՐԻ ԴԵՂ

Յիշեալ դեղը այս անգամ մանաւոր խնամով Փարիզ շինուած ու Պոլիս բերուած է։ Շատ վկայութիւններով հաստատուած է որ ուրիշ տեսակներէն գերազանց յատկութիւն մ'ունի նասրընները 12 ժամու մէջ անհետացընելու, և միանգամայն այրածի և (թաւուք կէօթիւ) բուսած պալարներուն վրայ դրուելով շուտ մը կը բժշկէ։

Այս դեղը կը ծախուի լրագրոյս տպարանը, որոյ գործածութեան կերպն ալ պիտի զուրցուի ծախու առնողներուն։

Խարբերդու Շիրոդիէն մեռաքսի ընտիր հունտ, որ անցեալ տարի Պրուսայի և Ակյվէի կողմերն յաջողութեամբ փորձուած և վկայագրերով հունտին աղնութիւնն ու առողջութիւնը հաստատուած է, կը գտնուի Օշիմպիւլիւ խանին վերնայարկը 35 թիւ սենեակը։

Այս հունտին մեծ մասն արդէն Ակյվէյի և Պրուսայի մեռաքագործներէ գնուած են, մնացածն ալ՝ որ քիչ բան մ'է, ուզողներն աւելի նպաստաւոր գիներով կրնան առնուլ։

ԹՈՒՂԹ

ԵՒ ԳՐՈՒԹԵՒՆՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԶԻՆԻԼԻ ԻԱՆԻՆ ԴՌԱՆ ԿԻՑ ԹԻՒ 12 ԵՒ 14 ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՄԵԾ ԵՒ ՄԱՆՐ ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ

Յ. ԱՐՇԱԿ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունին արդոյ հասարակութեան ծանուցանելու, որ ամեն տեսակ թուղթեր և գրութեան պիտոյքներ, ինչպէս նոտարական, կալամարներ, ընդ. օրինակութեան մատեաններ, գրիչ, մելան, կնքամոմ, կանոն, գրաւազ, և այլն և այլն։ Բոլորոյ գործարանաց հետ ուղղակի յարաբերութեանց շնորհիւ կարող են պօլսոյ ամեն թղթավաճառներէն աւելի ժամն գներով ծախելու թէ մանուկով և թէ հատով ուզողներու։ Հասարակութեան դիւրութեանը համար վերջին գիները օրինակներուն վրայ նշանակուած են, մանուկով կամ շատ առնելու համար օրինաւոր զեղչ ընելու պայմանաւ։ Գաւառներէն թուղթ և այլն ուզողները կրնան դիւրութեամբ ստանալ, և այնպիսեաց օրինակներն ալ կը զրկուին, ծախքը իրենց վրայ ըլլալով։ Նամակները պէտք է վճարուած ըլլան։

ԾՈՒՆՈՒՑՄՈՒՆ

1866 ՄԱՐՏ 14 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

Թիւ Շոգենաւ.	Ժամք	
16	12 1/2	Եէնի Մահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սթէնեա, Էմիրկէն, Հիսար, Պէպէք.
2	2	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Պէպէք. Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
18	4 1/4	Եէնի Մահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սթէնեա, Էմիրկէն, Հիսար, Պէպէք, (ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ եւ Պէյլէրպէյլի).
6	1 1/2	Պէյքօզէն Բաշապահճէ, Գանլըճա, Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուք.
17	4	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Պէյքօզ, Բաշապահճէ, Գանլըճա, Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, (ուրբաթ օրերէն զատ).
8	1	Արնաւուտքէօյէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
1	1 1/2	Արնաւուտքէօյէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
9	2 1/4	Արնաւուտքէօյէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
8	3 1/2	Արնաւուտքէօյէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
2	5	Արնաւուտքէօյէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ (ուրբաթ օրերէն զատ).
1	8 3/4	Եէնի Մահալլէէն Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Օրթա. Պէշիկ. Գապաթաշ.

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆԵԼԻՔ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

8	2 1/2	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Վանիքէօյ, Արնաւուտքէօյ.
1	3	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնի Մահալլէ.
2	4	Կամուրջէն Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ.
6	9	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ, (անկէց չետակ կամուրջը կը դառնայ).
16	10	Պէպէք, Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնի Մահալլէ.
8	9 3/4	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչէշմէ, Արնաւուտ. եւ անկից կամուրջը.
9	10 [illegible]	[illegible] թաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտ.
18	10 3/4	Պէպէք, Հիսար, Էմիրկէն, Սթէնեա, Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Եէնի Մահալլէ.
17	10 1/2	Պէյլէրպէյի Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյքօզ, (ուրբաթ օրերէն զատ).
6	11	Գուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Հիսար, Գանլըճա, Պէյքօզ. (ուրբաթ օրերը 10 3/4 ին պիտի ելլէ.
2	11	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ, Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ.
1	11 1/4	Գապա. Պէշիկ. Օրթա. Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ.
8	11/40	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ.

1866 ՄԱՐՏ 20 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆԵԼՈՒ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամք		
12 1/2	Մէկ շոգենաւ մը	Եէնի Մահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
1 1/4	» »	Արնաւուտքէօյէն Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ Պէշիկ. Գապաթաշ.
4	» »	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Պէքօզ, Բաշապահճէ, Գանլըճա, Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ եւ Պէյլէրպէյի.
4	» »	Եէնի Մահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սթէնեա, Էմիրկէն, Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
8 1/4	» »	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
9	» »	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Պէյքօզ, Բաշապահճէ, Գանլըճա, Հիսար, Վանիքէօյ, Զէնկէլ քէօյ, Պէյլէրպէյի եւ Իւսկիւսար.
9 1/2	» »	Եէնի Մահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապ. Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Արնաւ. Օրթաք, Պէշիկթ. Գապաթաշ.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆԵԼՈՒ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

2	» »	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւք. Եէնի Մահալլէ.
3	» »	Իւսկիւսար, Գուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
3 1/2	» »	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
9 3/4	» »	Պէշիկթ. Օրթա. Արնաւուտքէօյ, Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնի Մահալլէ.
10 1/2	» »	Պէյլէրպէյիէն մինչեւ Պէյքօզ հանդիսելով.
10 3/4	» »	Պէշիկթ. Օրթա. Գուրուչէշմէ, Պէպէք, Հիսար, Էմիրկէն, Սթէնեա, Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւքտ.
11 1/4	» »	Գապաթաշ, Պէշիկթ. Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտքէօյ.

Ամեն ուրբաթ օրերը կամուրջէն ժամը 3 ին մէկ շոգենաւ մ'ելնելով Իւսկիւսար, Գուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյքօզ եւ Թարապիա հանդիսելով Պէօյիւքտէրէ պիտի երթայ։ Երեկոյին ժամը 8 1/2 ին Հնկէց դառնալով վերոյգրեալ տեղերը պիտի հանդիսի, բաց՝ի Գանտիլլի եւ Գուզկունճուքէն, կամուրջը պիտի դառնայ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 12 ՄԱՐՏ	Շաբ. 5	Բշ. 7	Դշ. 8	Դշ. 9	Եշ. 10	Ուր. 11
	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.
Օսմանեան լիրա Մէջ. .	102.35	102.35	102.35	103	103	103
Բաժնոց արժէք . .						
Էսսամը ուսուցմի	41.7	42.4	41.35	41.30	42.3	41.35

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 12 ՄԱՐՏ

Ա Ր Մ Տ Ի Ր		Մ Ե Տ Ա Ք Ս	
Ցորեն թայղան կարմիր	29—32	Պրուսա կարմիր թէգիր	520—530
» Իսմայիլ »	28—29 20	» երկան »	540—550
» Բուս. Պալէրք	26—28	» խողակ չոր	—
» Կալաց	—	Շաքի հօխան գիրանք	67—68
» Վառնա	—	» 4 պաճախ »	—
» Իսլրայիլ կակուղ	19—21	» Խարապաղ »	—
» Կալաց »	25—26	» Պարկաս . »	62—63
Գուրկաղ	25—26	» Երկրորդ »	—
» Պալէրք »	24—26	» Մահալլէ »	—
« Վառնա »	24—26	» Պանտիմա »	—
Եգիպտացորեն կալաց	—	» Կէյվէ »	—
Գարի	11—12		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուրուշ
Բամպակ Պալէրքէսէր	հօխայ	—17 20
» Կէյվէ	»	—19
» Ադանա	»	—18
» Ռուսատան	»	—16
Բուրդ Էնկիւրի լուացված	»	—15
» » չլուացված	»	— 8
» Պալէրքէսէր չլուաց.	»	— 8 20
Ճէյրի Էնկիւրիւ	»	—15 20
» Թոխատ	»	—13
» Զորում	»	—13
Մաղը սեւ	»	—16
» Ճերմակ	»	— 8
Թիֆթիք Էնկիւրիւ	»	46—48
Ագիոն Պալէրքէսէր	»	—220
Քիթրէ Տերեւ բանուած	»	20—24
Սալէպ Ցածկաստանի	»	14—16
Մեղրամոմ դեղին Տրապիզոն	»	—23
» » Անատօլու	»	—22
Սուսամ Բուռմէլիի	»	—
Կտաւատի հունտ Բուռմէլիի Փիլէ	»	—
» » Պանարմա	»	—
Ձէթ Այվալըդ	հօխայ	— 8 20
» Կիրիտ	»	— 8
Աճառ (Սապոն) Գանտիա	»	— 6 70
» » Միտիլլի	»	— 5
Բրինձ Եգիպտոս Բէչիտ	»	— 4
» Տիմիաթ	»	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուրուշ
Խանվէ Ռիս եւ Գաֆիս 100	հօխան	950—1050
» Մառթին »	»	—
Շաքար գլուխ 6-10 Լ. Կնդ.	»	—
» Փոչի (թօզ)	» »	—250
» Հոլ. գլուխ	» »	—290
» Փոչի	» »	—245
Գաղղ. գլուխ	» »	—290
» Փոչի	» »	—242
Անագ (գալայ)	» »	—700
Պղպեղ (պիպէռ)	հօխայ	— 6
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա	»	—150
» » Մատրաս	»	—130
Անուշադր (Նոշատրը)	»	— 6 20
Պողպատ (Զէլիք)	անտուկ	—180
Կապար (Գուրշուն)	»	— 3 10
Թիմեղ (Թէնէքէ) զոյգ մատ.	»	—380
Զինք տախտակ Եռ. 7—12 չափ		— 5 20
Երկաթ Անգ. ճողաձեւ	կնդ.	68— 70
» Բեւեռցու	»	72— 73
» Տախտակ 1—14	»	100—110
» Բոլորակ	»	135—140
» Ռուսիոյ	»	120—130
Բարգիլա Վարիլ 39 չափ.		— 98
Իսթիւալէճ ճէն. զոյգ Սմտ.		—250
» Պէյլ.	»	—230
» Թրիէսթ	»	— 80
Սբառմաչէթ վիէննա	հօխան	— 16 00
» Թրիէստ եւ Գաղղ.	»	— 15 20

Այս լրագիրը շաբաթն երկու անգամ կելլէ Հորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը։ Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրուիլ, Կ. Պոլիս Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ դուրսերը հոգաբարձուներն են։

ԻԶՄԻՐ. Յարութիւն աղա Տէտեան.

ԵԳԻՊՏՈՍ. Պօղոս Էֆէնտի Կարապետեան.

ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ։ Մանտեսի Սուքիաս աղա Գալուստեան։

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Էյմասեան։

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Աբրահամ աղա Արամ Խաչէրեան։

ԹԷՐԻՏԱՂ. Յարութիւն աղա Ճամճեան.

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաճանեան.

ԵՐԶՆԿԱ. Ընթերցասիրաց Թանգարան.

ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Մանտեսի Յակոբ աղա Տ Գրիգորեան։

Ուրիշ քաղաքներէն ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնայ դիմակցիլ։

Խմբագիր-Տնօրէն

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ